

Jobba med gamla nyheter -en serie lektioner

Ämne: Samhällskunskap, SO, Svenska, SVA, SFI, Historia
Årskurs: Vux, 4-6, 7-9
Lektionstyp: Skrivövning, fyrrhörning, expertgrupp mm
Lektionsåtgång: 8 lektionsförslag om 1-2 lektioner

Inledning

Det här är en tidsmaskin, historielektion och roliga timmen! Men också massor att hämta för svensklärare och andra. Bland artiklarna finns en mängd teman att ta tag i och arbeta med i klassrummet. Här är några förslag på teman och förslag på artiklar som behandlar dem. Längre ner finns utförligare lektionsförslag hur man kan jobba med flera av teman.

Jenny Kimming

Lektionsförslag finns inom följande områden

- Politikermord i Sverige
- Sport
- Katastrofer
- Drömmar om frihet
- Hämnd eller uppbyggnad?
- Textanalys

November 1989

MUREN ÖPPNAS

Människorna skrattar och kramar om varandra. Det som har hänt är så otroligt.

När 8 Sidor fyllde 25 år gjorde man boken 25 år med nyheter. I den boken finns klipp ur gamla 8 Sidor med en kommentar. Det blev en historiebok över åren 1984 - 2009.

Hela boken finns att ladda ned på mtm.se/8sidor_25ar

MTM:s skolwebb

mtm.se/skola

Lektionsförslagen utgår från 8 Sidors 25 år med nyheter.

Här nedan har jag listat vilka artiklar som finns med under respektive lektionsförslag.

Politikermord i Sverige

Vi sörjer Palme 1986

Människor sörjer Anna Lind 2003

Sport

Kung Gunde 1985

Guld 1994

Ravelli är Sveriges hjälte 1994

Golf-Annika vann igen 1996

Guld! Guld! Guld! 2004

Katastrofer

Kärnkraftolycka 1986

Tom sörjer kamraterna 1994

Ljus och böner till minne av de döda 1994

Alla sörjer de döda 2001

Spanjorerna sörjer och ber om fred 2004

Tusentals dödades av jättevågorna 2004

USA i mellanöstern

Markkriget har börjat 1990

Alla sörjer de döda 2001

USA bombade Afghanistan 2001

Han ber för fred i Irak 2003

Soldater från USA grep Saddam 2003

Fd Jugoslavien

Ingen fred i Jugoslavien 1991

Orkanen tog hennes hem 2005

Väst - Öst

Han landar mitt i Moskva 1987

Muren öppnas 1989

Ett enda Tyskland 1990

Drömmar om frihet

Drömmen om frihet krossades med våld 1989

Muren öppnas 1989

Folket segrade i Sovjet 1991

Hämnd eller uppbyggnad

Han är fri 1990.

Alla sörjer de döda 2001

En mur rivs och en annan byggs

Muren öppnas 1989

Deras tålamod börjar ta slut 1990

FN bombade Serber 1994

Fler tvingas fly ifrån kriget i Kosovo 1997

EU

Svenskarna säger ja till EU 1994

Bråkmakare försökte stoppa EU-mötet 2001

Nu betalar halva Europa med euro 2002

Nobels Fredspris

Han är fri 1990

Många hoppas på Obama 2008

Lektionsförslag

Politikermord i Sverige

Läs artiklarna *Vi sörjer Palme* från 1986 och *Människor sörjer Anna Lind* från 2003 högt tillsammans. Låt eleverna hitta likheter och skillnader mellan de båda morderna. Använd tex frågorna:

- I vilken stad skedde mordet på Olof Palme/mordet på Anna Lind?
- Vilket parti tillhörde de? (svaret finns inte i artikeln)
- Hade de livvakt? Varför inte? Diskutera skydd och privatliv.
- Vet man vem mördaren är?
- Har man hittat mordvapnet?
- Kommer du ihåg någon av händelserna? Låt eleverna berätta och berätta själv.

Sport

Sportartiklar fungerar ofta väldigt bra som korta drama. Dela in eleverna två och två. Låt dem läsa artikeln *Kung Gunde* från 1985. Eleverna ska sedan spela upp intervjun där en låtsas vara Gunde och en är reporter. Flera andra artiklar fungerar bra som dramer, tex. *Grattis Charlotte – du var bäst* från 1999

Sportartiklar förutsätter ofta en hel del förkunskaper och kan vara roliga att diskutera utifrån vad eleverna uppfattar av bilder och ordval. Det är också en övning i läsförståelse och träning i att söka efter information mellan raderna.

Titta på och läs artiklarna *Kung Gunde* (1985), *Guld* (1994), *Ravelli är Sveriges hjälte* (1994), *Golf-Annika vann igen* (1996) och *Guld! Guld! Guld!* (2004).

Diskutera tillsammans:

- Vad är det för sporter? Hur förstår du det?
- Hur vinner man i respektive sport? Hur förstår du det av texten?

Krönikor

I Nationella Provet i år 9 finns årligen en uppgift där eleverna ska skriva en krönika. Uppgiften väljs ofta bort för att eleverna inte är familjära med hur texten ska skrivas. Sport och musik är två ämnen som lämpar sig bra för krönikor, framför allt när man börjar bekanta sig med genren. Låt gärna eleverna fortsätta med politiska artiklar.

Läs artiklar om sport och musik och låt eleverna välja en som engagerar dem.

Läs en krönika tillsammans och prata om hur den är uppbyggd. Tex:

- krönikor finns i dags- och veckotidningar.
- i en krönika berättar man sina personliga tankar och åsikter.
- det kan handla om något personligt eller något som hänt i massmedia.
- den som skriver krönikan vill få läsaren att tänka efter och väcka engagemang.
- den som skriver får gärna använda humor, språket är inte så formellt som i en artikel.

Skriv gärna en gemensam krönika på tavlan innan eleverna skriver egna texter. Att skriva en gemensam text är bra för både starka och svaga elever. Det är ett sätt att få med sig de svaga. Men också ett sätt att få de starka att se mönstret i texten för att sedan kunna bryta mot det och börja vara kreativa.

Vill man jobba mycket med krönikor finns boken *8 SIDORs krönikor - Så tycker vi, vad tycker du?* som samlar 43 krönikor från 8 SIDOR samt ger tips och råd för den som vill skriva egna krönikor.

Katastrofer

Det kan vara känsligt att ta upp katastrofer i ett klassrum, det krävs att läraren är medveten om elevernas bakgrund och är beredd på reaktioner.

Ett sätt att arbeta med artiklarna är att skriva om dem till berättande texter. Här är artiklar från katastrofer och artiklar med sportglädje lika användbara.

Inled lektionerna med en genomgång av skillnader mellan artiklar och berättande texter. Visa en berättande text och en artikel, läs igenom dem högt och prata om skillnader i ordval och perspektiv.

Kalle längtade efter att komma hem och krypa upp i soffan med en spännande bok och en kopp te. Än så länge satt han i bilen hem från jobbet och köerna rullade långsamt framåt. Det var fredag eftermiddag och han hade kunnat gå tidigare från jobbet. Men det hade visst alla andra också om man tittade på köerna. Det var höst och dimman började rulla in över staden och vägarna. Först tyckte Kalle att det var rätt mysigt med dimman men sedan blev det svårare och svårare att se hur vägen svängde och hur bilarna framför honom körde. Plötsligt dunkade det till och blev tvärstopp – han hade kört in i bilen framför! Försiktigt kände han efter på nacke, armar och ben så att ingenting var brutet. Allt verkade helt och han knäppte av sig bältet. Han funderade en sekund på om han skulle våga sig ut i dimman – tänk om det kom andra bilar som inte såg honom? Precis när han tänkt det kände han smällen av att en annan bil körde in i hans. Hans huvud åkte fram och slog i ratten med en duns. Han kände blod som rann från näsan. Just då rycktes dörren upp och där stod hans fru Anna – han hade krockat precis utanför sitt eget hus!

LÖRDAG 7 NOVEMBER 2009

Dimman orsakade trafikchaos

Den tjocka dimma som under gårdagen letade sig in orsakade stora trafikproblem på flera platser. I ett bostadsområde i Vällingby inträffade en seriekrock. Inga personer kom till allvarlig skada.

Från artikel till berättelse

Låt eleverna läsa varsin artikel ur 25 år med nyheter och sedan skriva om den till en berättelse. Ta med följande 3 punkter i berättelsen:

1. Beskriv personen och ta med några av de här sakerna:

<u>Utanpå</u>	<u>Inuti</u>	<u>Omgivning</u>
Ålder	Drömmar	Familj
Hår och ögonfärg	Älskar	Hem
Kroppsstorlek	Ogillar	Vänner och ovänner
Kläder	Rädslor	Grannar
Smink	Egenskaper	Arbete eller skola
Beteende	Åsikter	Intressen
Sätt att röra sig	Hemligheter	Husdjur
Speciella kännetecken	Bra på/dålig på	Idoler

2. Beskriv platsen utan att säga var det är.

3. Beskriv tiden, både tiden på året och tiden på dygnet utan att säga exakt när det är.

Hemgrupper och expertgrupper

Ett annat sätt att arbeta med katastrofer är att låta eleverna arbeta i hemgrupper och expertgrupper. Metoden är språkutvecklande för att det mellan eleverna uppstår en informationsklyfta som måste fyllas. Eleverna får öva på att återberätta något för någon som inte hört det tidigare. Uppgiften övar dessutom samarbete.

Dela in eleverna i grupper där varje grupp blir tilldelad en av artiklarna kring katastrofer.

Tex. Kärnkraftolycka (1986 Tjernobyl),
Tom sörjer kamraterna (1994 Estonia),
Ljus och böner till minne av de döda (1994 Göteborgsbranden),
Alla sörjer de döda (2001, 11 sept),
Spanjorerna sörjer och ber om fred (2004),
Tusentals dödades av jättevågorna (2004 Tsunamin),
Orkanen tog hennes hem (2005 Katrina)

Eleverna får i uppgift att läsa igenom artikeln och fundera på följande frågor (se de två arbetsbladen):

Alla i gruppen måste ha alla svaren. När alla grupper svarat på alla frågor delas de in i nya grupper där en från varje ursprungsgrupp finns. Ibland kallas det tvärgrupper, ibland expertgrupper för att det nu sitter en expert i varje grupp.

Var och en av eleverna är experter på sin artikel och ska med hjälp av frågorna återberätta den för de andra i gruppen som kanske aldrig har hört talas om katastrofen förut.

När alla berättat funderar gruppen på vilken artikel som berörde dem mest och vilken katastrof andra människor mindes bäst.

Resultaten av de två sista frågorna redovisas i helklass.

Läs igenom texten och hjälps åt i gruppen att svara på frågorna.

Vad är det som har hänt?

När hände det?

Var hände det?

Vad visar bilden?

Vad tänker ni om det som har hänt?

Minns du händelsen? Om du gör det så berätta vad du gjorde den dagen.

Om du inte minns händelsen så fråga en vuxen i din närhet om han eller hon minns. Be honom/henne berätta vad de gjorde när de fick reda på vad som hänt.

Läs igenom det du skrivit så att du kan återberätta det för någon annan.

Drömmar om frihet

Läs texten *Drömmen om frihet krossades med våld* om massakern på Himmelska fridens torg 1989. Diskutera texten i helklass utifrån frågorna:

- Vad ville människorna på torget?
- Varför demonstrerade de?
- Varför gjorde soldaterna som de gjorde?
- Vem är ansvarig för det som hände?
- Vad tycker världen om det som hände?
- Vad tycker du om det som hände?
- Har människorna fått sin frihet nu?
- Vet du andra människor som slåtts för sin frihet?

Jämför med tex. *Muren öppnas från 1989* eller *Folket segrade i Sovjet från 1991*.

Hämnd eller uppbyggnad?

Läs artikeln *Han är fri* från 1990.

Diskutera i helklass genom 4-hörns övning:

- Vad hade du längtat efter mest under 27 år i fängelse tror du?
- Min familj och vänner
- Att gå ut i naturen
- Att äta vilken mat jag vill
- Eget alternativ

Vem hade du hållit i handen när du kom ut?

- Min fru/man
- En vän
- Ingen
- Eget alternativ

Vad är det första du skulle göra om du kom ut från ett fängelse efter 27 år?

- Hämnats
- Tagit igen tiden jag missat
- Blivit politiker
- Eget alternativ

Hur gick det sen?

Nelson Mandela vill inte hämnas jämför tex. med George Bush i artikeln *Alla sörjer de döda* 2001, böcker tex. *Greven av Monte Cristo* eller moderna TV-serier som *Prison Break*.

Textanalys

I artiklarna finns ord som är subjektiva, dvs ger oss artikelförfattarens känslor. Leta gärna sådana ord och prata om varför artikelförfattaren valt de orden. Finns det en annan sida av historien?

- *Men ingen vet hur fruktansvärd den här morgonen kommer att bli.* (sid 10)
- *Nelson Mandela är en gammal man när han äntligen lämnar fängelset.* (sid 13)
- *De gick ut på gatorna och mötte modigt stridsvagnar och militär.* (sid 20)

De markerade orden är adjektiv, kan de bytas ut mot andra adjektiv? Hur förändrar det artikeln?

Vad vill bilderna visa och vilka känslor vill de få oss att känna?

Hur många av artiklarna handlar om män och hur många handlar om kvinnor?